

— Kalendarium wydarzeń 2021

Agata Lipińska

Ze względu na przedłużającą się sytuację epidemiczną na całym świecie większość konferencji i seminariów odbyła się na zasadzie zdalnego uczestnictwa.

— Konferencja konserwatorska: **Nowe funkcje w zabytkach**

10 marca 2021, Katowice

Instytut Myśli Polskiej im. W. Korfanteo wraz ze Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków byli organizatorami corocznej sesji konserwatorskiej *Nowe funkcje w zabytkach*.

Celem wydarzenia była popularyzacja problemów konserwatorskich powiązanych z ochroną dziedzictwa kulturowego województwa śląskiego. Podczas sesji specjaliści analizowali zagadnienia konserwatorskie związane z adaptacjami zabytków do nowych funkcji.

Patronem medialnym konferencji jest Ogólnopolska Rada Konserwatorów Dzieł Sztuki.

Konferencja odbyła się online.

Program: <https://instytutkorfanteo.pl/aktualnosci/konferencja-konserwatorska-nowe-funkcje-w-zabytkach/> [dostęp: 19.11.2021]

— **Care and Conservation of Manuscripts**, 18. seminarium

14–16 kwietnia 2021, University of Copenhagen

Od kwietnia 1994 roku grupa ekspertów w dziedzinie rękopisów spotyka się w Instytucie Arnamagnæan Uniwersytetu w Kopenhadze na seminarium zatytułowanym *Care and Conservation of Manuscripts*. Impulsem do spotkań było pojawienie się nowych idei dotyczących konserwacji i zachowania rękopisów. Od początku seminaria stanowiły ważną platformę wymiany wiedzy pomiędzy badaczami, konserwatorami, bibliotekarzami i archiwistami na temat najnowszych osiągnięć w dziedzinie badań i konserwacji rękopisów. Uczestnicy seminariów pochodzą z różnych zakątków świata i z różnych środowisk.

Konferencja odbyła się online.

Program: https://nors.ku.dk/cc/Programme_CC18_final_web.pdf [dostęp: 19.11.2021]

— **Ogólnopolska Konferencja Naukowa: Rozpoznać przeszłość w terażniejszości – Dziedzictwo a Zmiana**

9–17 kwietnia 2021, Kraków

Narodowy Instytut Dziedzictwa objął patronatem kolejną edycję Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Rozpoznać przeszłość w terażniejszości”, organizowanej przez Akademickie Koło Studentów Ochrony Dóbr Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego. Motywem przewodnim tegorocznej edycji było hasło *Dziedzictwo a Zmiana*.

Dyskusje w ramach Konferencji prowadzono na platformie Microsoft Teams, co zapewniło bezpieczną i komfortową przestrzeń do refleksji i wymiany poglądów.

Uczestnicy wydarzenia próbowali m.in. odpowiedzieć na pytanie, jak dotychczasowe zmiany polityczne, kulturowe, technologiczne, klimatyczne czy migracyjne wpływają na dziedzictwo kulturowe i jego ochronę. Omawiano dynamikę zmian, w tym związanych z pandemią koronawirusa. Organizatorzy

konferencji zachęcali też do spojrzenia w przyszłość – w kontekście funkcjonowania ochrony dziedzictwa kulturowego oraz roli kultury. Zwrócono uwagę na performatywny charakter przemian zachodzących w obrębie języka, a także starano się prześledzić zmiany, jakie zaszły na przestrzeni wieków w sferze dyskursu o dziedzictwie i ochronie zabytków.

Konferencja online.

Wydarzenie, wraz z pełnym harmonogramem, dostępne: <https://www.facebook.com/events/396084801808497> [dostęp: 19.11.2021]

Old Books and New Technologies: Medieval Books and the Digital Humanities in the Low Countries

6–7 maja 2021, Bruksela

Organizatorem międzynarodowej konferencji była Biblioteka Królewska Belgii we współpracy z paryskim Campus Condorcet, Biblioteką Narodową Luksemburga, holenderską Biblioteką Narodową, uniwersytetami w Gandawie, Leuven, Liège, Mons i Namur oraz Vlaamse Erfgoedbibliotheken. Spotkanie poświęcono książce średniowiecznej i humanistyce cyfrowej w krajach Beneluxu. W gronie uczestników znaleźli się przedstawiciele bibliotek, muzeów, archiwów oraz badacze zainteresowani książką średniowieczną i nowymi technologiami. Szczególny nacisk został położony na metodologiczny wymiar wykorzystania humanistyki cyfrowej.

Językami roboczymi były angielski, niderlandzki i francuski.

Konferencja online.

Program: https://www.kbr.be/wp-content/uploads/2020/01/Old-Books-and-New-Technologies_programme.pdf [dostęp: 19.11.2021]

Ciencia y Arte VIII. Ciencias y tecnologías aplicadas a la conservación del patrimonio

2–4 czerwca 2021, Madryt

Organizatorami VIII konferencji poświęconej nauce i technologiom wspierającym zachowanie dziedzictwa Hiszpanii było Ministerstwo Kultury i Sportu, Dyrekcja Generalna Sztuk Pięknych, IPCE i Fundacja La Caixa.

Potrzeba tworzenia oraz wspierania grup ekspertów w dziedzinach naukowo-technicznych w sferze ochrony dziedzictwa ma podstawowe znaczenie dla każdego ośrodka konserwatorskiego zaangażowanego w ochronę dziedzictwa kulturowego. Organizowanie kongresów związanych z wkładem nauki i technologii w ochronę i renowację dóbr kultury jest zatem niezwykle istotne.

Obowiązkiem administracji publicznej w dziedzinie kultury powinno być zbliżenie tych dyscyplin, budowanie pomostów między nimi. Konferencja, mająca wsparcie m.in. Krajowego Planu Badań nad Ochroną Dziedzictwa (PNIC), odbywa się co 2 lata.

Spotkanie odbyło się online.

Program: <https://ipce.culturaydeporte.gob.es/en/dam/jcr:bo45c20f-bb3d-44f3-8577-5977f150764f/programa-cienciayarteviii-8.pdf> [dostęp: 19.11.2021]

XXV Spotkania Konserwatorskie: Sztuka Konserwacji

14–18 września 2021, Warszawa

W trakcie XXV Spotkań Konserwatorskich odbyła się VI sesja poświęcona konserwacji zbiorów bibliotecznych pod merytorycznym patronatem Biblioteki Narodowej. Do udziału w sesji zaproszono przedstawicieli Centralnej Biblioteki Wojskowej, Książnicy Pomorskiej i Muzeum Fryderyka Chopina, którzy zaprezentowali zagadnienia związane z konserwacją specjalnych kolekcji bibliotecznych będących w zbiorach tych placówek.

W gronie prelegentów znaleźli się: pełnomocnik dyrektora BN ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego Ewa Potrzebicka oraz pracownicy Instytutu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych BN: Justyna Król-Próba, Janina Wielowiejska, Joanna Ważyńska, Jerzy Manikowski, Agata Lipińska.

Organizatorami Spotkań Konserwatorskich 2021 byli: Sekcja Konserwacji Dzieł Sztuki Okręgu Warszawskiego Związku Polskich Artystów Plastyków, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, Polska Izba Artystów Konserwatorów Dzieł Sztuki, Stowarzyszenie Muzealników Polskich, Biblioteka Narodowa.

Program: <https://www.bn.org.pl/download/document/1631467084.pdf> [dostęp: 19.11.2021]

Icon Book & Paper Conference 2021 „Mod Cons: Modern Conservation. Modern Constraints. Modern Conveniences”

4–7 października 2021, Wielka Brytania

Konferencja poruszała kwestię integracji społecznej oraz zagadnienia nowych technologii, które przyczyniają się do postępu w dziedzinie ochrony książek i papieru, a także tematy związane ze zrównoważonym działaniem na rzecz środowiska.

Program konferencji, przygotowany przez Icon Book and Paper Group (BPG), zapewnił jej uczestnikom możliwość wysłuchania 16 referatów, wzięcia udziału w 4 prezentacjach głównych, 3 warsztatach oraz licznych sesjach.

Konferencja BPG, trzecia już z kolei, stworzyła platformę do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem, a także wymiany pomysłów, pokazując jednocześnie, jak ważny jest nieustanny rozwój i doskonalenie umiejętności w dziedzinie konserwacji książki i papieru. Codzienne rozwiązywanie bieżących wyzwań zawodowych, wsparte coraz nowocześniejszą technologią, pozwala na stały postęp w tej sferze nauki. Podczas spotkań rozważano, w jaki sposób uwzględniać decyzje dotyczące zrównoważonego rozwoju środowiska, jak sprostać wyzwaniom w pracy nad materiałem, który posiada tak zróżnicowaną historię

i kulturę. Omówiono nowe narzędzia, techniki i sposoby pracy zaadaptowane lub wprowadzone ostatnio w tej dziedzinie.

Konferencja online.

Program i abstrakty: <https://www.accelevents.com/e/IconBPG21#agenda>
[dostęp: 19.11.2021]

IX Międzynarodowa Konferencja Konserwatorska: **Problemy muzeów związane z zachowaniem i konserwacją zbiorów**

6–8 października 2021, Komorniki

Organizatorem konferencji było Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie oraz NIMOZ i Stowarzyszenie Muzeów na Wolnym Powietrzu.

Odbywająca się regularnie, co dwa lata, konferencja była okazją do rozmowy, wymiany doświadczeń i integracji różnych instytucji oraz środowisk działających na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego. W trakcie obrad omówiono zagadnienia związane z ochroną dóbr kultury i zachowaniem dziedzictwa – zarówno materialnego, jak i niematerialnego. Konferencja stała się miejscem spotkań przedstawicieli sektora muzealnictwa i ochrony zbiorów, środowiska konserwatorów prywatnych, przedstawicieli zarządów i organizatorów muzeów, pracowników nauki oraz ekspertów muzealnictwa.

Tegoroczna konferencja poświęcona była czterem zagadnieniom, zgrupowanym w następujących blokach tematycznych:

- Edukacja społeczna na rzecz ochrony dziedzictwa narodowego;
- Organizacja i zarządzanie konserwacją w muzeach;
- Zagadnienia konserwatorskie związane z obiektami wykonanymi z materii organicznej oraz problematyka konserwatorska obiektów eksponowanych na wolnym powietrzu;
- Konserwacja obiektów wielkogabarytowych i przewidzianych do uruchamiania.

Konferencja odbyła się online.

Program: <http://konferencja.muzeum-szreniawa.pl/programy/> [dostęp: 19.11.2021]

— Zbiory specjalne w bibliotekach polskich – między ochroną a popularyzacją

IV ogólnopolska konferencja naukowa poświęcona tematyce zbiorów specjalnych
7–8 października 2021, Szczecin

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie była organizatorem IV ogólnopolskiej konferencji naukowej poświęconej różnym zagadnieniom i problemom związanym z obecnością zbiorów specjalnych w polskich bibliotekach, muzeach i archiwach.

W licznych instytucjach w Polsce przechowuje się zbiory specjalne, które z jednej strony są dokumentami o znacznej wartości kulturowej i materialnej, przez co podlegają szczególnej ochronie, z drugiej zaś – właśnie ze względu na swoją wartość, a niekiedy nawet unikatowość – są najbardziej interesujące dla badaczy i innych użytkowników. Konferencja miała na celu przybliżenie problemów, zarówno praktycznych, jak i teoretycznych, które związane są ze szczególnym statusem zbiorów specjalnych. Konferencja stała się forum wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz upowszechnienia wyników badań.

Zaproponowano następujące bloki tematyczne:

- Ochrona zbiorów specjalnych;
- Konserwacja zbiorów specjalnych (potrzeby, możliwości, nowe rozwiązania itd.);
- Mikrofilmowanie i cyfryzacja zbiorów specjalnych jako formy ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego;
- Narodowy Zasób Biblioteczny – idea, praktyka, zmiany dotyczące projektu;
- Problematyka przechowywania zbiorów specjalnych;
- Różne formy udostępniania zbiorów specjalnych,

- Wykorzystanie zbiorów specjalnych do celów naukowych, edukacyjnych, marketingowych itp.;
- Cykle edukacyjne, wykłady, warsztaty, festiwale, ekspozycje, muzea itp. a popularyzacja zbiorów specjalnych.

Konferencja online.

Program: file:///C:/Users/AFDF9~1.LIP/AppData/Local/Temp/PROGRAM_SZCZEG%C3%93%C5%81OWY.pdf [dostęp: 19.11.2021]

V Interdisciplinary Scientific and Practical Conference: Rare Books in Terms of Preservation

19–21 października 2021, Moskwa

Konferencja naukowo-praktyczna, organizowana regularnie od 2017 roku, poświęcona była książkom rzadkim w aspekcie konserwatorskim.

Celem spotkania było zorganizowanie profesjonalnego dialogu pomiędzy specjalistami pracującymi ze zbiorami bibliotecznymi na temat współczesnych trendów w rozwoju rosyjskich i światowych metod konserwacji, materiałów i technologii.

Konferencja stała się platformą do dyskusji na temat szerokiego spektrum zagadnień związanych z badaniami, ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego książki.

Program: niedostępny.

International Academic Projects: Polarizing Light Microscopy for Pigment Identification. Review the principles of Polarizing Light Microscopy

18 listopada 2021, Londyn

Krótkie seminarium online przedstawiające zasady mikroskopii światła polaryzującego (PLM) i jej zastosowanie jako podstawowej techniki identyfikacji

pigmentów, uzupełniającej, a czasem nawet dostarczającej informacji wykraczających poza to, co może być wykryte za pomocą niektórych metod instrumentalnych. Wyniki PLM mogą pomóc w datowaniu artefaktu i wyjaśnić jego oryginalny wygląd. Podczas prezentacji omówiono obecne zastosowanie metody, zilustrowane praktycznymi studiami przypadków zaczerpniętymi ze sztuki dekoracyjnej, artefaktów i architektury w kolekcji Colonial Williamsburg w USA.

Spotkanie prowadziła Kirsten Travers Moffitt – konserwator i analityk materiałów w Colonial Williamsburg Foundation, gdzie współpracuje z konserwatorami, kuratorami i interpretatorami historycznymi w celu prowadzenia badań naukowych dotyczących wszystkich materiałów kolekcji. Jej szczególnym zainteresowaniem cieszą się historyczne farby i pigmenty.

Spotkanie trwało 60 minut, po czym nastąpiło 15 minutowa dyskusja.

Konferencja międzynarodowa: **Preservation in Perspective**

23–24 listopada 2021, Berlin

Konferencja zorganizowana przez Koordinierungsstelle für die Erhaltung des schriftlichen Kulturguts (KEK – Biuro Koordynacyjne dla Zachowania Dóbr Dziedzictwa Pisanego) z okazji 10-lecia działalności.

Konferencja poświęcona była sześciu istotnym zagadnieniom:

1. Strategie na rzecz zrównoważonej ochrony dziedzictwa pisanego.
2. Ochrona – perspektywa międzynarodowa.
3. Międzynarodowe inicjatywy i współpraca.
4. Masowe odkwaszanie.
5. Zarządzanie zrównoważonym rozwojem i ryzykiem.
6. Technologie cyfrowe – możliwości i współdziałanie w ochronie zbiorów.

Spotkanie odbyło się online.

Program: https://www.kek-spk.de/sites/default/files/2021-11/KEK-Konferenz%202021_Originalerhalt%20in%20Perspektive_Programm.pdf [dostęp: 19.11.2021]

— Międzynarodowa konferencja naukowa: **Ochrona dziedzictwa kultury na wypadek szczególnych zagrożeń – zagrożenia klimatyczne, środowiskowe, pandemiczne i pożarowe. Dobre praktyki**

25–26 listopada 2021, Kraków

Międzynarodowa konferencja naukowa „Ochrona dziedzictwa kultury na wypadek szczególnych zagrożeń – zagrożenia klimatyczne, środowiskowe, pandemiczne i pożarowe. Dobre praktyki” odbyła się w siedzibie Archiwum Narodowego w Krakowie.

W trakcie trwania konferencji poruszano tematy istotne dla takich instytucji, jak: Wojewódzkie Urzędy Ochrony Zabytków – odpowiedzialne za ochronę zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędów Wojewódzkich, instytucje samorządowe realizujące zadania w obszarze ochrony dziedzictwa kultury, dla przedstawicieli instytucji kultury, muzeów, bibliotek, Archiwów Państwowych oraz innych instytucji archiwalnych tworzących narodowy zasób archiwalny, Państwowej Straży Pożarnej z komórek rozpoznawania zagrożeń, operacyjnych i szkoleniowych, przedstawicieli środowiska naukowego i instytutów badawczych PSP, środowisk naukowych i akademickich realizujących programy edukacyjne dotyczące ochrony dziedzictwa kultury, służb mundurowych oraz instytucji kultury, wolontariuszy i wszystkich zainteresowanych problematyką konferencji.

Sesje tematyczne w ramach konferencji

1. Dziedzictwo kultury wobec zagrożeń XXI wieku – wyzwania, kierunki działań.
2. Zagrożenia klimatyczne i środowiskowe dla dziedzictwa kultury – nowoczesne rozwiązania instytucjonalne, projekty i programy międzynarodowe, regionalne, nowe metody ochrony.
3. Zagrożenia pandemiczne – nowe wyzwania dla ochrony dziedzictwa kultury. Doświadczenia instytucji muzealnych, bibliotecznych, archiwalnych, dobre praktyki, kierunki działań.

4. Nowe formy i metody ochrony zbiorów muzealnych, bibliotecznych, archiwalnych przed pożarem oraz nadzwyczajnymi zagrożeniami.

Program: <http://www.odk.sapsp.pl./index.php/program>. [dostęp: 19.11.2021]

XXI Konferencja: **Analiza Chemiczna w Ochronie Zabytków**

2–3 grudnia 2021, Warszawa

Coroczna konferencja AChOZ Uniwersytetu Warszawskiego wpisała się na stałe w kalendarz naukowy wielu instytucji związanych z ochroną zabytków. Od ponad 20 lat jest to forum wymiany doświadczeń naukowych, ale także miejsce spotkań przedstawicieli środowisk zajmujących się podobnymi zagadnieniami naukowymi, stwarzające dogodną przestrzeń prezentowania nowych rozwiązań technicznych, jakie można z powodzeniem zastosować w tym specyficznym obszarze badawczym. Tegoroczna konferencję otworzyły wykłady: *Transition from the Carbon links of Antiquity to the Iron-gall links of the Middle Ages* – przygotowany przez prof. dr Irę Rabin z Bundesanstalt für Materialforschung und -prüfung (BAM), Berlin (Niemcy), oraz *Z czego to zrobione? Wykorzystanie spektroskopii oscylacyjnej w analizie dzieł sztuki* – wygłoszony przez dr hab. inż. Grażynę Zofię Żukowską z Katedry Chemii Nieorganicznej Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej.

Szczególny charakter prowadzonych badań obiektów zabytkowych jest oczywisty dla każdego. W każdym wykładzie i dyskusji przebiegała, poza szczegółami technicznymi, dbałość o zachowanie spójności fizycznej i długoterminowe szacowanie wpływu prowadzonych pomiarów na trwałość badanych obiektów.

Patronami edycji 2021 był Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów – NIMOZ oraz Polskie Konsorcjum dla Badań nad Dziedzictwem Kulturowym E-RIHS.pl.

Konferencja odbyła się online.

Program: <http://analizazabytkow.pl/> [dostęp: 19.11.2021]

Konferencja: O naukowości muzeów

3-4 grudnia 2021, Łódź

W dniach 3-4 grudnia 2021 roku odbyła się międzynarodowa konferencja organizowana przez Muzeum Sztuki w Łodzi i Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Podczas spotkania podjęto próbę przyjrzenia się szeroko pojętej aktywności i produkcji badawczo-dyskursywnej (badaniom nad kolekcjami muzealnymi i kulturą artystyczną oraz działalności wystawienniczej) w obrębie instytucji muzealnych, jako formom działalności naukowej.

Konferencja stała się przestrzenią do rozważań nad zagadnieniem muzeów jako miejsc wytwarzania wiedzy i do rozważań, czym różnią się one w tym zakresie od uniwersytetów. Kluczowym było postawienie pytania o status wiedzy w muzeach sztuki i o to, czy ma ona charakter wiedzy eksperckiej. Jak sytuowane są projekty wystawiennicze w obszarze nauki? Czy są one dyskryminowane ze względu na swój czasowy charakter? A może wręcz przeciwnie, uzupełniają ważną lukę w tradycyjnym podejściu do popularyzowania badań? Organizatorów wydarzenia interesowało, jak tego rodzaju projekty są implementowane w instytucjach w Polsce i innych krajach. Konferencja skonfrontowała różne perspektywy i interpretacje naukowości działań podejmowanych w ośrodkach muzealnych. Omówiono również konieczność rozpoznania muzealnej działalności badawczej przez system formalno-prawny – przede wszystkim poprzez analizę ograniczeń istniejących w obecnych przepisach, jak i porównania ich z rozwiązaniami stosowanymi w innych krajach.

Konferencja była okazją do refleksji nad poszukiwaniem optymalnego modelu funkcjonowania muzeum jako instytucji uprawiającej naukę i wykorzystującej jej efekty wobec systemu organizacji nauki, konstruowanego w Polsce po roku 1989. Podczas obrad zaprezentowano tegoroczną edycję czasopisma „Muzealnictwo” (muzealnictwo.com), na którego łamach poruszane są zagadnienia związane z działalnością naukową muzeów.

Konferencja online.

Program: <https://msl.org.pl/konferencja-2021/> [dostęp 15.12.2021]

— VII konferencja konserwatorska: **Zabytki multitechnologiczne – badania, konserwacja-restauracja, ekspozycja**

14–15 grudnia 2021, Toruń

Organizatorem konferencji jest Katedra Konserwacji-Restauracji Papieru i Skóry Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Było to kolejne spotkanie podejmujące problematykę konserwacji zabytków na podłożu papierowym i skórzanym.

Tematem konferencji była ochrona i konserwacja zabytków i kolekcji niejednorodnych materiałowo. Wymagają one szczególnie przemyślanych strategii dotyczących przechowywania, konserwacji oraz ekspozycji. Problemem jest tu bowiem nie tylko występowanie w jednym obiekcie różnego rodzaju materiałów, np. metali, skóry, tkanin czy papieru, ale również ich budowa, sposób łączenia czy wielowarstwowość.

Spotkanie odbyło się online.

Program: <http://www.zkpis.umk.pl/files/PROGRAM%20KONFERENCJI%20.pdf> [dostęp: 19.11.2021]